

Sygn. akt VI Gz 25/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2015r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Borucki
Sędziowie :	SO Barbara Frankowska SO Beata Hass-Kloc (spr)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2015 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko L. S., C. de S. y (...) S.A. Oddział w Polsce

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego Tarnobrzegu z dnia 25 listopada 2014r , sygn.. akt V GNc 1172/14 w przedmiocie odrzucenia pozwu

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

W dniu 25 listopada 2014r Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu V Wydział Gospodarczy sygn. akt V GNc 1172/14 odrzucił pozew wniesiony przez powoda S. K. przeciwko L. S., C. de S. y (...) S.A. Oddział w Polsce o zapłatę kwoty 3.087,30 zł tytułem odszkodowania za najem pojazdu zastępczego.

W uzasadnieniu powyższego przywołał treść art. 64§1 i 2 kpc i stwierdził ,że zdolność sądową , a więc zdolność do tego ,aby występować w procesie jako strona mają osoby fizyczne, prawne i jednostki organizacyjne, nie będące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

W tej sytuacji skoro pozwanym w niniejszym procesie jest oddział zagranicznej osoby prawnej, Sąd Rejonowy zwrócił się do powoda, aby ten wykazał, iż pozwany Oddział ma zdolność sądową . W odpowiedzi na powyższe powód złożył wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego pod numerem (...), z którego wynika, że Oddział zagranicznego przedsiębiorcy L. S., C. de S. y (...) S.A. Oddział w Polsce, został wpisany do rejestru w dniu 5 lutego 2007 r.

W związku z tym konsekwencją braku zdolności sądowej w myśl art. 199 §1 pkt 3 kpc, jest odrzucenie pozwu. W tej sytuacji Sąd w niniejszej sprawie winien był ustalić, czy pozwany Oddział zagranicznej osoby prawnej ma zdolność do występowania w procesie przed polskim sądem w charakterze strony.

Podał, że w myśl art. 85 ust. 1 ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej (Dz. U 2013 poz. 672), dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni mogą tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Polski. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział obowiązany jest ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania oddziału, a działalność może rozpocząć dopiero po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców (art. 87 i 88 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Z powyższych przepisów wynika zdaniem Sądu Rejonowego, że co do zasady, oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie ma osobowości prawnej, a ustawa nie przyznaje mu również zdolności prawnej.

Następnie podał, że w przedmiotowej sprawie powód pozwał oddział zagranicznego ubezpieczyciela co w świetle art. 105 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. 2013 poz. 950 powoduje, że zagraniczny zakład ubezpieczeń może podejmować i wykonywać działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polski jedynie przez główny oddział. Natomiast art. 106 ust 1 powołanej wyżej ustawy stanowi zaś, że główny oddział może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozwanym . Zdaniem Sądu Rejonowego powyższe oznacza, że oddziałowi głównemu ustawa przyznaje zdolność prawną oraz zdolność sądową. Następnie wskazał, że w § 137 pkt 1 lit. a rozporządzenia Szczegółowy sposób prowadzenia rejestrów wchodzących w skład (...) oraz szczegółowa treść wpisów w tych rejestrach (Dz. U 2014 poz 835) zaznaczono, że KRS rozróżnia wpisy dotyczące oddziału przedsiębiorstwa zagranicznego i głównego oddziału zakładu ubezpieczeń lub zagranicznego zakładu reasekuracji. Przedstawiony przez powoda wyciąg z KRS dotyczący pozwanego Oddziału zagranicznego przedsiębiorcy wskazuje na to, że jest on tylko oddziałem, a nie zakładem głównym (dział 1 rubr. 1 pkt.1), a zatem nie można mu przypisać waloru posiadania zdolności prawnej i zdolności sądowej.

W tych okolicznościach Sąd Rejonowy stwierdził, że pozwany oddział zagranicznego przedsiębiorcy nie ma zdolności sądowej, o której mowa w art. 64 §1 i 2 kpc i dlatego, na podstawie art. 199§ 1 pkt 3 kpc, pozew należało odrzucić.

Powyższe orzeczenie zaskarżył w całości powód wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do rozpoznania.

Zarzucił powyższemu orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść zapadłego postanowienia sprowadzającego się do ustalenia, iż na podstawie wyciągu z KRS, oddziałowi zagranicznego przedsiębiorcy jakim jest pozwany nie można przypisać posiadania zdolności prawnej i zdolności sądowej, a zatem pozew przeciwko temu oddziałowi należało odrzucić w sytuacji, gdy pozwany na terenie Polski prowadzi działalność ubezpieczeniową; poza tym oddział został wyodrębniony pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i technicznym. Zarzucił ponadto naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 1013⁶ par 2 kpc przez jego niezastosowanie, albowiem pozwany posiada swój oddział w Polsce a przez to posiada zdolność sądową gdyż M. W. kierujący pojazdem, który był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych polisą nr (...) wystawionej przez pozwanego i przez to posiadał status konsumenta w stosunkach z pozwanym w ramach zawartej umowy ubezpieczenia pojazdu.

W pisemnych motywach w sposób szczegółowy odniósł się do podniesionych wyżej zarzutów zażalenia.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, ale z innych powodów niż zarzucił to powód.

Rozpoznając wniesione zażalenie należy na wstępie podnieść, iż rozważania Sądu Rejonowego są nieadekwatne do okoliczności niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy pragnie zauważyć, że pozwany zakład ubezpieczeń pochodzi z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a co za tym idzie zastosowanie będą miały dalsze przepisy przywołanej przez Sąd Rejonowy ustawy o działalności ubezpieczeniowej tj. art.128, 129, 131, które określają, że zagraniczny zakład ubezpieczeń z państwa członkowskiego Unii Europejskiej może wykonywać działalność ubezpieczeniową na terytorium Polski, jeżeli uzyska

odpowiednie zezwolenie na wykonywanie tej działalności w państwie w którym ma siedzibę i prowadzi tę działalność w jednej z dopuszczalnych form tj. oddziału (art. 131 rozdział 6). Kwestie rozumienia pojęcia oddziału o którym mowa w art. 131 w/w ustawy należy odnieść do pojęć oddziałów przedsiębiorców zagranicznych zakładanych na terenie Rzeczypospolitej i w tym względzie zastosowanie będą miały regulacje ustawy o swobodzie działalności gospodarczej - art. 2 ust 1 pkt 3.

Natomiast przepisy art. 105 i 106 przywołanej ustawy o działalności ubezpieczeniowej dotyczy zagranicznego zakładu ubezpieczeń , który może podejmować i wykonywać działalność ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jedynie przez oddział główny , którego definicja znajduje się w art. 2 ust. 1 pkt 3 i która stanowi , że jest to oddział w rozumieniu ustawy z dnia 2.07.2004r o swobodzie działalności gospodarczej zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej albo zakładu reasekuracji mającego siedzibę w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej. Z tych zapisów wynika w sposób jednoznaczny , że nie będą one miały zastosowania w niniejszej sprawie, albowiem jak już podniesiono , pozwany jest zagranicznym zakładem ubezpieczeń z państwa członkowskiego Unii Europejskiej (Hiszpania).

W tych okolicznościach należy podnieść ,że istnienie zdolności sądowej procesowej bądź organu powołanego do reprezentowania powoda powinno zostać zbadane przez sąd w trybie art. 199 § 1 pkt 3 kpc w zw. z art. 70 § 1 i 71 kpc na wstępnym etapie postępowania po wniesieniu pozwu, a przed wydaniem nakazu zapłaty.

W przypadku pozwanego etap badania powyższych kwestii zwykle przesuwa się w czasie – niejako na późniejszy etap (po wydaniu nakazu zapłaty), gdyż na ogół dopiero wtedy braki te zostają ujawnione, przy próbie doręczenia nakazu zapłaty i odpisu pozwu. Braki w zakresie zdolności sądowej, o jakich mowa w komentowanym przepisie, muszą istnieć w chwili wniesienia pozwu. Jeżeli braki te są nieusuwalne lub nie zostały usunięte w terminie pozew podlega odrzuceniu.

Poza tym zgodnie z art. 64 kpc zdolność sądową ma każda osoba fizyczna i prawna, a także jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną lub organizacja społeczna dopuszczona do działania na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie posiadała osobowości prawnej.

Stosownie zaś do treści art. 307 ksh spółki akcyjne mające siedzibę za granicą mogą tworzyć oddziały lub przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a warunki ich tworzenia określa odrębna ustawa. Odrębną ustawą w tym przedmiocie jest ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2010 nr 220 poz.1447 z późn. zm. – dalej usdg). Zgodnie z art. 85 ust. 1 usdg dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni, mogą na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami”.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego (art. 86 usdg). Oddziały te są wpisywane do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powyższe jednak nie wystarcza, aby stwierdzić, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego ma zdolność prawną, czy też przymiot osoby prawnej.

Oddział spółki definiowany jest w art. 5 pkt 4 ustawy usdg, jako wyodrębniona i samodzielna organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywana przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności.

Tak rozumiany oddział nie ma osobowości prawnej, jest wyodrębnioną jedynie w oparciu o kryterium lokalizacji częścią działalności gospodarczej przedsiębiorcy. Nie ulega wątpliwości, że podmiotem prawa jest wyłącznie przedsiębiorca, w tym zagraniczny, a oddział to tylko wyodrębniona organizacyjnie (w mniejszym lub większym

stopniu) część działalności gospodarczej i oznacza jedynie wyodrębnienie części majątku potrzebnego do jej prowadzenia oraz wyłonienie osób, których czynności składają się na działalność oddziału.

W literaturze przyjmuje się, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego, chociaż wyodrębniony pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i technicznym to nie posiada podmiotowości (osobowości prawnej) w stosunkach gospodarczych i stroną w postępowaniu sądowym jest sam przedsiębiorca zagraniczny (zob. M. Sieradzka teza 1 komentarz do art. 85 usdg – LEX; M. Szydło „Charakter prawny oddziału przedsiębiorców zagranicznych” Glosa 2004.12.19 – teza 2 LEX, Emilia Wieczorek, Komentarz do art. 85 usdg, Andrzej Janiak, Komentarz do art. 43⁶ kc).

Kwestia zdolności sądowej pozwanego jest kwestią podstawową, badaną z urzędu, zważywszy na istotność sankcji związanych z brakiem tej zdolności ukształtowanej w treści art. 379 kpc jako nieważność postępowania. Stąd też kwestia ta nie może budzić żadnych wątpliwości, nie podlega dointerpretacjom, ani też domniemaniom w zakresie nieprecyzyjnego sformułowania strony pozwanej.

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że z pozwu oraz załączonych dokumentów nie wynika, iż powód pozywa oddział w Polsce przedsiębiorstwa zagranicznego; nie zostało wyjaśnione przez Sąd I instancji czy oddział ten wskazany jest jedynie jako adres, miejsce do doręczeń, podstawa właściwości.

W związku z tym Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy ustali czy powód pozywa zagraniczny zakład ubezpieczeń czy też jego oddział poprzez zastosowanie warunków wskazanych w art. 70 kpc i wynik niniejszego

będzie miało wpływ na decyzję Sądu Rejonowego co do dalszego postępowania.

Z tych też względów uchylono zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 par 4 kpc w zw. z art. 397 par 2 kpc.

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego znajduje uzasadnienie w treści art. 108 par 2 kpc.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)